

Utlåtande 2005:80 RIII (Dnr 314-1019/2004)

Införande av alkoholås i stadens vagnpark

Motion av Ewa Samuelsson (kd) (2004:5)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande
Motion (2004:5) av Ewa Samuelsson (kd) anses besvarad med vad
föredragande borgarrådet anfört.

Föredragande borgarrådet Leif Rönngren anför följande.

Motionen

I en motion (2004:5) till kommunfullmäktige har Ewa Samuelsson (kd) föreslagit att Stockholms stads vagnpark ska förses med alkoholås, *bilaga*. Motionären hänvisar till vägverkets uppgifter om att av de 12 000-15 000 som kör alkoholpåverkade varje dag är 10 procent yrkesförare. På grund av den oroväckande ökningen av alkoholkonsumtionen i Sverige menar motionären att antalet alkoholpåverkade förare knappast kommer att minska, risken är i stället att antalet påverkade förare kommer att öka. Motionären menar att alkoholås kan vara ett sätt att hindra obetänksamma bilförare från att kunna köra bil.

Remisser

Motionen har remitterats till socialtjänstnämnden, Östermalms stadsdelsnämnd, Hägerstens stadsdelsnämnd och Rinkeby stadsdelsnämnd.

Socialtjänstnämnden instämmer med motionären att alkoholås på stadens vagnpark skulle kunna vara ett effektivt och säkert sätt att förhindra anställda från att köra alkoholpåverkade. Dock anser nämnden att införandet av dessa

lås i stadens hela vagnpark, med hänsyn till eventuell minskning av försäkringspremier, måste kostnadsberäknas och vägas in i beslutsfattandet.

Östermalms stadsdelsnämnd tillstyrker förslaget förutsatt att staden i sedvanlig ordning avsätter medel för tillkommande uppdrag.

Hägerstens stadsdelsnämnd anser att alkolås kan vara ett bra sätt att hindra alkoholpåverkade personer från att köra bil eller andra fordon. Det är en självklarhet att staden bör bidra till en säkrare trafikmiljö. Dock bör staden inte köpa in egna alkolås utan istället bör alkolås finnas med när staden gör upphandling av bilar för leasing m.m.

Rinkeby stadsdelsnämnd delar motionärens uppfattning att alkolås på bilar med stor sannolikhet minskar antalet olyckor och avvaktar ett principbeslut för staden.

Mina synpunkter

Motionen av Ewa Samuelsson är oerhört viktig och angelägen. Precis som motionären skriver beror många olyckor i trafiken på en alkoholpåverkad förare. När det gäller antalet olyckor och den statistik som finns är mörkertalet stort men omkring 5 procent av alla skadade skadas i olyckor med påverkade förare. En stor del av dessa olyckor inträffar nattetid. Drygt 40 procent av alkohol- eller drogolyckorna är singelolyckor med motorfordon och 18-24-åringar är starkt överrepresenterade vid dessa olyckor. Vägverket gör årligen djupstudier av de dödsolyckor som inträffar i trafiken. Studierna visar att alkohol eller droger är med i bilden i omkring var tredje dödsolycka. Stockholms stads inriktning är att alkolås ska finnas i alla stadens fordon och vid upphandling av fordon ställer Stockholms stad krav på att alkolås skall finnas installerat.

Regeringen har också visat att de anser frågan om trafiksäkerhet angelägen och viktig och lyfter i sitt handlingsprogram för transportpolitik fram att målet med trafiksäkerheten är att antalet omkomna skall halveras till 2007 och att nollvisionen ligger fast.

I det nyligen antagna trafiksäkerhetsprogrammet för Stockholms stad finns förslag på ytterligare åtgärdsområden för hur vi kan få en nykter och drogfri körning i staden samt en säkrare trafiksituation.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin* (m) och *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. bifalla motionen
2. därutöver anföra.

I stadens Trafiksäkerhetsprogram för 2005-2010 som antogs av kommunfullmäktige i februari i år står att målet är att Stockholms stad inför alkoholås i alla stadens fordon och att Stockholms stad ställer krav på alkoholås vid alla stadens upphandlingar av transporter. Det är en bra målsättning men processen behöver påskyndas och det är viktigt att det inte stannar vid en vacker målformulering. Det är därför mycket märkligt att majoriteten inte bifaller motionen om alkoholås i alla stadens fordon. Införandet av alkoholås är ett "vinna-vinnaprojekt" för såväl stadens anställda som för de olycksdrabbade.

Under de senaste åren har den totala konsumtionen av alkohol i Sverige ökat kraftigt. En ökad konsumtion leder till ökat rattfylleri. I var tredje dödsolycka är alkohol och/eller droger inblandade. Tyvärr är tillgången på uppgifter om alkohol- eller drogpåverkade förare i Stockholms stad bristfällig. Mörkertalet är stort. Staden borde nu föregå med gott exempel och införa alkoholås i stadens egen bilpark. Tillsammans med andra attitydpåverkande åtgärder är införande alkoholås ett bra sätt i att öka trafiksäkerheten i Stockholm.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Motion (2004:5) av Ewa Samuelsson (kd) anses besvarad med vad föredragande borgarrådet anført.

Stockholm den 20 april 2005

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Leif Rönngren

Kerstin Tillkvist

Reservation anfördes av *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Kristina Alvendal* (alla m), *Lotta Edholm* och *Ann-Katrin Åslund* (båda fp) och *Ewa Samuelsson* (kd) med hänvisning till reservationen av (m) och (fp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

I en motion (2004:5) till kommunfullmäktige har Ewa Samuelsson (kd) föreslagit att Stockholms stads vagnpark ska förses med alkolås, bilaga. Motionären hänvisar till vägverkets uppgifter om att av de 12 000-15 000 som kör alkoholpåverkade varje dag är 10 procent yrkesförare. På grund av den oroväckande ökningen av alkoholkonsumtionen i Sverige menar motionären att antalet alkoholpåverkade förare knappast kommer att minska, risken är i stället att antalet påverkade förare kommer att öka. Motionären menar att alkolås kan vara ett sätt att hindra obetänksamma bilförare från att kunna köra bil.

REMISSER

Motionen har remitterats till socialtjänstnämnden, Östermalms stadsdelsnämnd, Hägerstens stadsdelsnämnd och Rinkeby stadsdelsnämnd.

Socialtjänstnämnden beslutade den 24 maj 2004 att som svar på remissen hänvisa till socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av *Peter Lundén-Welden m.fl.* (m) enligt följande.

Socialtjänstnämnden föreslås besluta följande.

1. Motionen avslås
2. Därutöver anför:

Att motarbeta alkoholskador, och att undvika att stadens personal är påverkad i eller utanför tjänsten, är självklart av största vikt. Obligatoriska alkolås i stadens bilar är dock inte rätt lösning på dessa problem. Det tar stora resurser i anspråk från till exempel prevention och missbrukarvård utan att avhjälpa problemen hos de drabbade. Därför är den alkoholpolitiska effekten inte bara oklar utan i värsta fall potentiellt negativ.

Socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande den 3 maj 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Inom socialtjänstförvaltningen finns det 60 bilar som används i tjänsten av personalen. Institutioner, uppsökarenheten, socialjouren samt enheten för hemlösa är exempel på verksamheter där anställda använder bilar för att utföra sitt arbete.

I socialtjänstförvaltningens drogpolicy står det att socialtjänstförvaltningen ska erbjuda en alkohol- och drogfri arbetsplats och därmed öka trivsel och säkerhet i arbete. Det är inte acceptabelt med en alkoholkonsumtion som riskerar att gå ut över arbetet och medarbetarens förmåga att utföra sina arbetsuppgifter. Trots detta är det omöjligt att vara säker på att ingen anställd någonsin kör bil med alkohol i kroppen. Precis som Ewa Samuelsson (kd) skriver kan okunskap om hur länge alkohol finns kvar i kroppen, snarare än en brottslig handling vara anledningen till att anställda skulle köra alkoholpåverkade.

Förvaltningen instämmer med motionären att alkoholås på stadens vagnpark skulle kunna vara ett effektivt sätt att förhindra anställda från att köra alkoholpåverkade. Den initiala kostnaden för lås och installation beräknas till omkring en miljon kronor för förvaltningen. Serviceavgiften påföljande år beräknas till ca: 140 000 kr om året. En eventuell minskning av försäkringspremien måste också tas med i beräkningen. Det finns all anledning för socialtjänstförvaltningen att föregå med gott exempel när det gäller säkerhet omkring alkohol och bilkörning eftersom bl. a. skriver socialtjänsten på länsstyrelsen begäran om körkortsyttanden. Körkortsyttanden innehåller en redogörelse för de omständigheter som har betydelse för att bedöma sökandes lämplighet som innehavare av körkort ur nykterhets- och drogfrihänseende.

Sammanfattningsvis är förvaltningen positiv till motionärernas förslag men anser att den totala kostnaden för införandet av alkoholås i hela stadens vagnpark, med hänsyn tagen till eventuell minskning av försäkringspremier, måste beräknad och vägas in i beslutsfattandet.

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade den 25 maj 2004 att överlämna och återopa stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av *Johanna Westin m.fl.* (m) och *Birgit Ernerot m.fl.* (fp) enligt följande.

Stadsdelsnämnden föreslås besluta
Att avslå förvaltningens förslag
Att därutöver anföras

Stadens anställda skall vara nyktra under arbetstid. För att finna och komma tillrätta med eventuella missbruksproblem bland de anställda måste det finnas mer effektiva sätt än att införa alkoholås a´ 15 000 kr i de fåtal bilar som ingår i stadsdelsnämndens vagnpark.

Både ur den enskildes synvinkel och ur ekonomisk synvinkel vore det att föredra att den här typen av personalärenden uppmärksammades och löstes genom en bra alkohol- och drogpolicy.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat 10 maj 2004 har i huvudsak följande lydelse.

I flera kommuner, bland annat Botkyrka har alkolås införskaffats till den del av kommunens vagnpark som utför persontransporter. Även vid en av stadens förvaltningar, Gatu- och fastighetskontoret har alkolås införskaffats. Erfarenheterna är goda från både Botkyrka och Gatu- och fastighetskontoret.

I Botkyrka, som motsvarar cirka en tiondel av Stockholms storlek, har alkolås införts i hela vagnparken. Botkyrka har för närvarande 25 bilar i sin vagnpark. I ett samarbetsprojekt med Vägverket installerades alkolåsen. Personalen var tillfrågad på förhand och ställde sig positiva till införandet. Förarna är nöjda med låsen och ingen registrering om någon incident har gjorts.

På Gatu- och fastighetskontoret har det inträffat att någon person inte kunnat starta bilen direkt efter lunch på grund av lättölsintag. Vid ett nytt försök efter fem minuter har dock bilen kunnat starta.

Data från alkometern sparas och töms vid överenskommen tidpunkt av en projektansvarig person i förvaltningen och avidentifierad data skickas vidare för behandling.

De fackliga organisationerna vid Gatu- och fastighetskontoret har godkänt att alkolåsen används. Den enskildes integritet anses bevaras genom att det endast är den projektansvarige som har tillgång till resultaten. Om det visar sig att någon försökt att köra bil alkoholpåverkad ska projektansvarig meddela förarens chef. Detta har hittills inte inträffat vid något tillfälle. Förarna själva säger att tekniken ibland fallerar och att det kan vara lite komplicerat att blåsa på rätt sätt, vilket projektansvarige också bekräftar.

Stadens allmänjuridiska enhet vid Juridiska avdelningen på stadsledningskontoret har inte gjort någon granskning av användandet av alkolås i stadens bilar, men förvaltningen förutsätter att även Juridiska avdelningen är remissinstans så att frågan belyses ur ett juridiskt perspektiv.

Om alkolåsen installeras måste den alkohol- och drogpolicy som förvaltningen har kompletteras med handlingsplan för vad som ska göras om en förare testas positivt.

Hägerstens stadsdelsnämnd beslutade den 22 april 2004 att godkänna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande och översända det till kommunstyrelsen.

Hägerstens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat 29 mars 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Hägerstens stadsdelsförvaltning äger för närvarande två bilar och leasar sju. De egna bilarna disponeras av "Glasade gångens" dagliga verksamhet och Klubbäckens barn-

och ungdomsboende. De leasade bilarna används av enheter som ofta behöver förflytta sig runt om i stadsdelen.

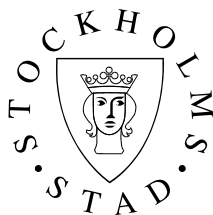
Leasing sker genom de avropsavtal som staden träffat med företag som sysslar med försäljning och uthyrning av bilar. De nu gällande avtalen löper till och med år 2006.

Förvaltningen anser att alkolås visat sig vara ett bra sätt att hindra alkoholpåverkade personer från att köra bil eller andra fordon. Det bör därför vara en självklarhet för staden att bidra till en säkrare trafikmiljö genom att ha alkolås i de fordon som används av stadens medarbetare. Med tanke på den snabba tekniska utveckling som pågår inom området och de tämligen höga kostnaderna för installation och underhåll av alkolåsen, bör staden inte köpa in egen alkolås. Istället bör krav på alkolås i alla fordon finnas med när staden gör nästa upphandling av bilar för leasing mm.

Rinkeby stadsdelsnämnd beslutade den 27 maj 2004 att som svar på motionen åberopa stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Rinkeby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 6 maj 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Eftersom Rinkeby stadsdelsförvaltning endast har 2 fordon och dessa inte används för persontransporter finner förvaltningen att det inte föreligger skäl att installera alkolås i dessa i dagsläget utan avvaktar ett principbeslut från staden. Förvaltningen upphandlar verksamhet via entreprenörer då det rör sig om snöröjning av parkvägar och annat markarbete inne i bostadsområdet. I dessa fordon förekommer inte heller persontransporter. Övrigt väghållningsarbete upphandlas centralt av gatu- och fastighetskontoret. Förvaltningen delar motionärens uppfattning att alkolås på bilar med stor sannolikhet minskar antalet olyckor.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2004:5

2004:5 Motion av Ewa Samuelsson (kd) om införande av alkolås i stadens vagnpark

Enligt uppgifter från Vägverket kör varje dag 12000 – 15000 alkoholpåverkade förare i trafiken runt om i Sverige. 10 % av dessa är förare i yrkestrafik.

Alltför många olyckor med dödlig utgång beror på alkoholpåverkade förare. En tragedi för alla drabbade och något som skulle kunna ha undvikits om bilarna haft alkolås.

Det är en oroväckande ökning av alkoholkonsumtionen som nu sker i Sverige och som därför nästintill dagligdags också kommenteras i media. Man kan räkna med att det antal alkoholpåverkade förare som anges ovan inte kommer att minska. Med ökad tillgänglighet och billigare priser på alkohol får den en allt större plats i vardagslivet. Risken att andelen förare som kör med alkohol i kroppen kommer med detta scenario i stället att öka.

Alkolås i bilar kan vara ett sätt att hindra obetänksamma bilförare från att kunna köra bil alkoholpåverkade. Försäkringsbolag har lyft frågan om billigare premier för bilar med alkolås.

I flera kommuner bl.a. Botkyrka har alkolås införskaffats till att börja med för den del av kommunens vagnpark som utför persontransporter. Det är inga stora kostnader det gäller ca 15000 kr/bil för lås och installation. Därtill kommer en serviceavgift på ca 2000 kr /bil och år de första åren. Låsen kan ställas in för olika kontroller alltifrån första körning till olika tider under arbetspassets gång.

Inga verksamheter kan svära sig fria och säga att ingen anställd kör alkoholpåverkad. Det behöver inte vara en medveten brottslig gärning utan okunskap om hur länge alkohol finns kvar i kroppen. Om en enda olycka med

personskador kan undvikas, genom alkohol i stadens bilar som hindrar alkoholpåverkade anställda att köra, är det värt kostnaden många gånger om.

Jag föreslår kommunfullmäktige besluta
att Stockholms stads vagnpark skall förses med alkohol.

Stockholm den 1 mars 2004

Ewa Samuelsson